

Overgangs- en toelatingsvoorwaarden voltijds SO (dual en niet-dual)

OVERZICHTSDOCUMENT – SCHOOLJAAR 2024-2025

01-09-2024
Huis van het GO!
Willebroekkaai 36
1000 Brussel

Inhoudsopgave

1.	Algemene beginselen toelating	6
1.1.	Basisprincipes	6
1.2.	Termijnen beslissing TKR over een bepaald structuuronderdeel	7
1.3.	Overzitten met een B-attest	7
1.4.	Leeftijdsgrens voltijds SO	8
1.5.	Wat als een regelmatige leerling wordt ingeschreven voor een structuuronderdeel zonder aan de toelatingsvoorwaarden te voldoen?	8
2.	Algemene beginselen overgang	9
3.	Overzitten	10
3.1.	Overzitten in 1 ^e graad SO	10
3.2.	Overzitten in 2 ^e en 3 ^e graad SO	11
3.3.	Studieveranderingen NIET gelijk aan overzitten	12
3.4.	Extra aandachtspunten overzitten	12
4.	Specifieke toelatings- en overgangsvoorwaarden tot de onderscheiden leerjaren en onderwijsvormen voor regelmatige leerlingen.	13
4.1.	Eerste leerjaar A	13
4.1.1.	Toelating	13
4.2.	Eerste leerjaar B	14
4.2.1.	Toelating	14
4.3.	Tweede leerjaar A	15
4.3.1.	Toelating	15
4.3.2.	Overgang	16
4.4.	Tweede leerjaar B	17
4.4.1.	Toelating	17
4.4.2.	Overgang	18
4.5.	Eerste leerjaar van de tweede graad doorstroom- en dubbele finaliteit (aso, tso, kso)	19
4.5.1.	Toelating	19
4.5.2.	Overgang (t.e.m. 15 januari)	20
4.6.	Eerste leerjaar van de tweede graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)	21
4.6.1.	Toelating	21
4.6.1.	Overgang (t.e.m. 15 januari)	22
4.7.	Tweede leerjaar van de tweede graad doorstroomfinaliteit (aso, kso of tso) en dubbele finaliteit (kso of tso)	23
4.7.1.	Toelating	23
4.7.2.	Overgang (t.e.m. 15 januari)	24
4.8.	Tweede leerjaar van de tweede graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)	25
4.8.1.	Toelating	25
4.8.2.	Overgang (t.e.m. 15 januari)	26
4.9.	Eerste leerjaar van de derde graad doorstroomfinaliteit (aso, tso, kso) en dubbele finaliteit (kso, tso)	27
4.9.1.	Toelating	27

4.9.2.	Overgang (nieuw: vanaf 1/09/24)	28
4.10.	Eerste leerjaar van de derde graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)	29
4.10.1.	Toelating	29
4.10.2.	Overgang (nieuw: vanaf 1/09/24)	30
4.12.	Tweede leerjaar van de derde graad doorstroomfinaliteit (aso, tso, kso)	31
4.12.1.	Toelating	31
4.12.2.	Overgang	32
4.13.	Tweede leerjaar van de derde graad dubbele finaliteit (tso, kso)	33
4.13.1.	Toelating	33
4.13.2.	Overgang	34
4.14.	Tweede leerjaar van de derde graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)	35
4.14.1.	Toelating	35
4.14.2.	Overgang	36
4.15.	Zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs (aso, kso)	37
4.15.1.	Toelating	37
4.15.2.	Overgang (tot en met 30/09)	38
4.16.	Zevende leerjaren tso en kso	39
4.16.1.	Toelating	39
4.16.2.	Overgang (tot en met 30/09)	40
4.17.	Zevende leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt bso	41
4.17.1.	Toelating	41
4.17.2.	Overgang (tot en met 30/09)	42
4.18.	Zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs bso	43
4.18.1.	Toelating	43
4.18.2.	Overgang (tot en met 30/09)	44
5.	Addenda	45
5.1.	Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN	45
5.2.	Randbemerkingen 1A en 1B in school met enkel studiedomein kunst en creatie in de 2e en 3e graad, structuuronderdeel kunst en creatie in 2A en 2B en overige structuuronderdelen van het studiedomein kunst en creatie (al dan niet duaal)	45
5.3.	Randbemerkingen bijkomende toelatingsvoorwaarde structuuronderdelen topsport	46
5.4.	Randbemerkingen toelating tot de studierichtingen Logistiek, bouwplaatsmachinist en vrachtwagenchauffeur, bijzonder transport, dakwerken, mechanische en hydraulische kranen en wegenbouwmachines	46
5.5.	Randbemerkingen toelating tot de studierichting integrale veiligheid	46
5.6.	Randbemerkingen toelating tot het structuuronderdeel veiligheidsberoepen	47
5.7.	Randbemerkingen toelating tot de studierichting defensie en veiligheid	47
5.8.	Randbemerkingen toelating studierichting binnenvaarttechnieken, binnenvaart en beperkte kustvaart (al dan niet duaal)	48
5.9.	Randbemerkingen toelating studierichtingen Maritieme technieken dek en Maritieme technieken motoren, Zeevaart, Zeevisserij (al dan niet duaal)	48
6.	Duaal leren	49

6.1.	Moment van instap in een duaal structuuronderdeel m.i.v. 1/09/24	49
6.2.	Toelatingsvoorwaarden	50
6.3.	Toelatingsvoorwaarden per leerjaar duaal leren gewoon SO en OV4	51
6.4.	Uitzonderingen toelatings- en overgangsvoorwaarden duaal leren	52

Het onderstaande schematische overzicht van de toelatings-en overgangsvoorwaarden binnen het voltijds gewoon secundair onderwijs (dual en niet-dual) is gebaseerd op de onderwijsregelgeving die terug te vinden is in [omzendbrief SO 64: Structuur en organisatie van het voltijds secundair onderwijs, punt 9](#).

Wat **duale structuuronderdelen** betreft moet omzendbrief SO 64 samen worden gelezen met de specifieke bepalingen voor het dual leren die in de omzendbrief SO/2019/01 zijn opgenomen. Die specifieke bepalingen kunnen er op neerkomen dat, uitzonderlijk, de organisatie van het dual leren op enkele punten afwijkt van het niet-dual leren of dat sommige items van de modernisering eerder dan volgens de progressieve kalender worden geïmplementeerd. Specifieke informatie m.b.t. de toelatings-en overgangsvoorwaarden is terug te vinden in omzendbrief [SO/2019/01: dual leren en de aanloopfase, punt 5](#).

Dit draaiboek wordt constant geüpdatet maar kan onderhevig zijn aan eventuele ad hoc wijzigingen. Vind je een fout of heb je een opmerking bij dit draaiboek? Aarzel niet om ons te contacteren via leerplichtonderwijs@g-o.be en we bekijken jouw opmerking(en) en passen aan indien nodig.

De onderwijsregelgeving omtrent het inschrijvingsrecht is terug te vinden in de [omzendbrief SO/2022/02](#). Hiernaast moet ook rekening worden gehouden met de gevolgen van het decreet Leersteun. Meer info hierover vind je terug op [GO! Pro](#).

Noot!

In het onderstaande document verwijzen we met de term “*het tweede leerjaar van de eerste graad*” enkel naar de A-stroom (of 2A) en niet naar de B-stroom of het tweede leerjaar B.

1. Algemene beginselen toelating

1.1. Basisprincipes

1. Eén oriënteringsattest (en de daarop eventueel vermelde beperkingen):

- ♦ Bij toelating tot een bepaald leerjaar mag enkel rekening gehouden worden met het oriënteringsattest (en de daarop eventueel vermelde clausulering) van het onmiddellijk lager leerjaar.

2. Meer dan één oriënteringsattest:

- ♦ In het kader van overzitten. Meest gunstige telt. Idem in 1 leerjaar verschillende toelatingsvoorwaarden.
- ♦ Indien examencommissie -> oriënteringsattest A voor structuuronderdeel met vrucht afgelegd

3. Herbeginnen in een andere onderwijsvorm en/of onderverdeling waarin hij niet werd toegelaten door de beperking van oriënteringsattest B :

- ♦ Toelatingsklassenraad kan beperking opheffen

4. Voldoet niet aan de toelatingsvoorwaarden 1e leerjaar 1e, 2e of 3e graad:

- ♦ Mogelijkheid tot studieregularisatie via examencommissie (zonder jaarverlies)

1.2. Termijnen beslissing TKR over een bepaald structuuronderdeel

Voor elk structuuronderdeel binnen de **eerste, de tweede graad of de 3e graad (gemoderniseerde structuuronderdelen)**:

- ♦ uiterlijk binnen **15 kalenderdagen** na aanvang van de regelmatige lesbijwoning.

Uitzondering! Bij instap vanuit een niet-Vlaamse school: binnen **35 kalenderdagen** na aanvang van de regelmatige lesbijwoning.

Voor elk structuuronderdeel binnen het **zevende leerjaar**:

- ♦ **Uiterlijk op 10 september** van het schooljaar in kwestie (in afwachting van de progressieve invoering van de modernisering van het secundair onderwijs).

Uitzondering 1:

Na 10/09 regelmatige lesbijwoning (behoudens gewettigde afwezigheid): binnen vijf lesdagen na aanvang van de regelmatige lesbijwoning.

Uitzondering 2:

Bij instap vanuit een niet-Vlaamse school: binnen 25 lesdagen na aanvang van de regelmatige lesbijwoning.

Uitzondering 3:

Bij **overstap van opleidingsvorm 1, 2 of 3 naar opleidingsvorm 4** (m.u.v. eerste leerjaar A en B en de specialisatiejaren thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige en verzorgende/zorgkundige duaal (bso)):

- 1° **15 kalenderdagen** na aanvang regelmatige lesbijwoning in een **gemoderniseerd structuuronderdeel** (i.c. tweede leerjaar eerste graad en tweede graad en eerste leerjaar derde graad); of
- 2° **binnen de 10 lesdagen** na aanvang van de lesbijwoning in een **niet-gemoderniseerd structuuronderdeel** (i.c. 2e leerjaar derde graad).

1.3. Overzitten met een B-attest

Ook als een leerling aan de toelatingsvoorwaarden tot een bepaald structuuronderdeel voldoet, primeert steeds het in voorkomend geval ongunstig advies inzake overzitten dat samen met een oriënteringsattest B werd gegeven. **Bij dergelijk bindend advies MOET de leerling, rekening houdend met de clausulering, overgaan naar het hoger leerjaar en is er geen mogelijkheid tot overzitten als regelmatige leerling.** Het zal dan terug de evaluatiebeslissing zijn van de delibererende klassenraad in dat hoger leerjaar die vanaf dan bepalend is voor de verdere doorstroming.

1.4. Leeftijdsgrens voltijds SO

- ♦ **Maximumleeftijd** voltijds SO: **25 jaar**.
- ♦ Indien deze leeftijdsgrens is bereikt, kan ook niet worden overgezet.
- ♦ **Uitzonderingen op deze leeftijdsgrens:**
 - de derde leerjaren van de derde graad nl. de zevende leerjaren gericht op het hoger onderwijs aso en kso, de zevende leerjaren kso of tso, de zevende leerjaren gericht op instroom arbeidsmarkt bso, het zevende leerjaar gericht op hoger onderwijs bso en volgende opleidingen van de derde graad tso: optiektchnieken; orthopedietechnieken en dentaaltechnieken;
 - OV 4 BUSO (andere regeling inzake maximumleeftijd van kracht);
 - OKAN (andere leeftijdsgrenzen cfr. omzendbrief SO 75)

1.5. Wat als een regelmatige leerling wordt ingeschreven voor een structuuronderdeel zonder aan de toelatingsvoorwaarden te voldoen?

Er is een mogelijkheid tot een **regularisatie** van deze situatie (**bevoegdheid van de directie**). De leerling blijft dan als regelmatig leerling beschouwd, maar komt noch in aanmerking voor financiering/subsidiëring noch bij toepassing van de programmatie- en rationalisatienormen.

Als zou blijken dat de directie van de school herhaaldelijk of op een andere wijze oneigenlijk gebruik of misbruik maakt van haar beslissingsbevoegdheid, dan kan AGODI die bevoegdheid opheffen! Het is dus duidelijk dat deze mogelijkheid slechts in particuliere en uitzonderlijke gevallen mag worden aangegrepen.

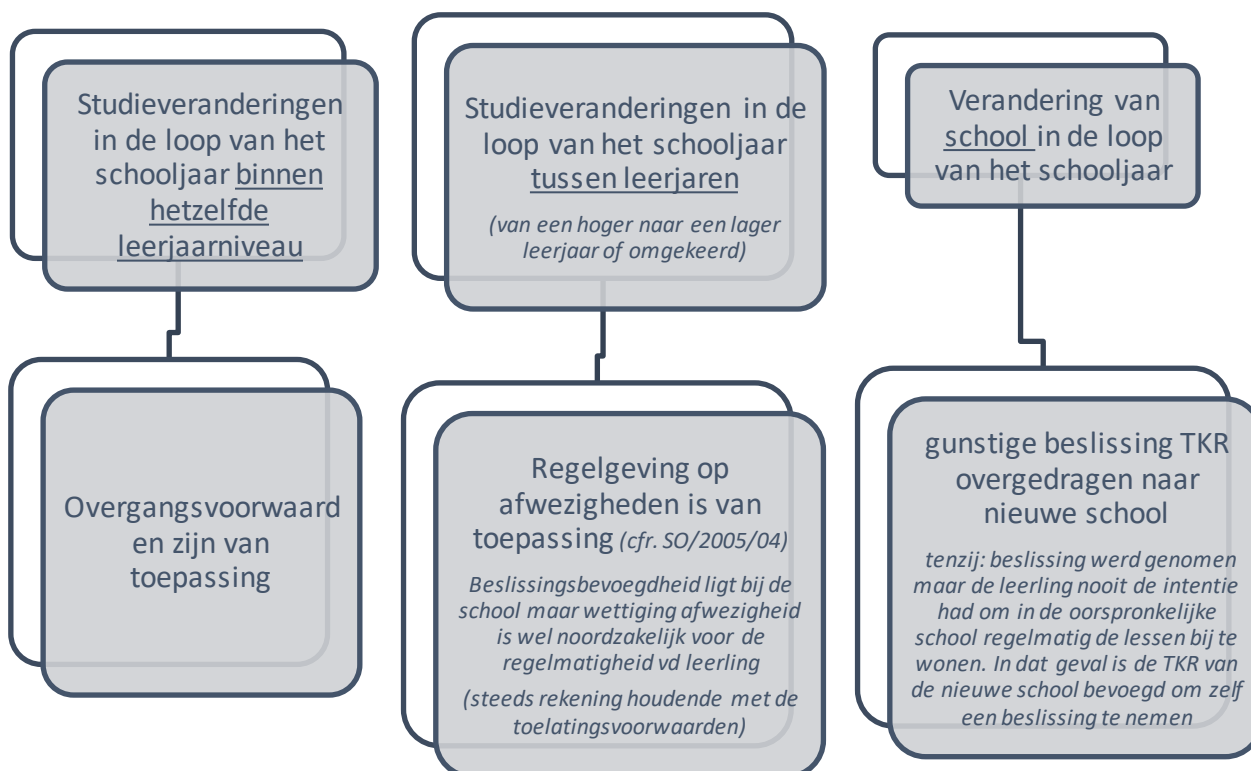
De regularisatie is aan volgende gezamenlijke **voorwaarden** gekoppeld:

- 1) het niet beantwoorden aan de toelatingsvoorwaarden wordt door de school of bij verificatie door AGODI vastgesteld ten vroegste 2 maanden na de start van de effectieve lesbijwoning door de leerling;
- 2) de directeur neemt de beslissing na kennisname van het advies van de begeleidende klassenraad van het structuuronderdeel dat de leerling volgt;
- 3) de beslissing van de directeur is alleszins gebaseerd op volgende elementen:
 - het vlot verloop van het studiecriculum;
 - de gunstige tussentijdse evaluatieresultaten;
 - de regelmatige schoolaanwezigheid;
- 4) de schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de directeur en het advies van de begeleidende klassenraad worden opgenomen in het leerlingendossier.

2. Algemene beginselen overgang

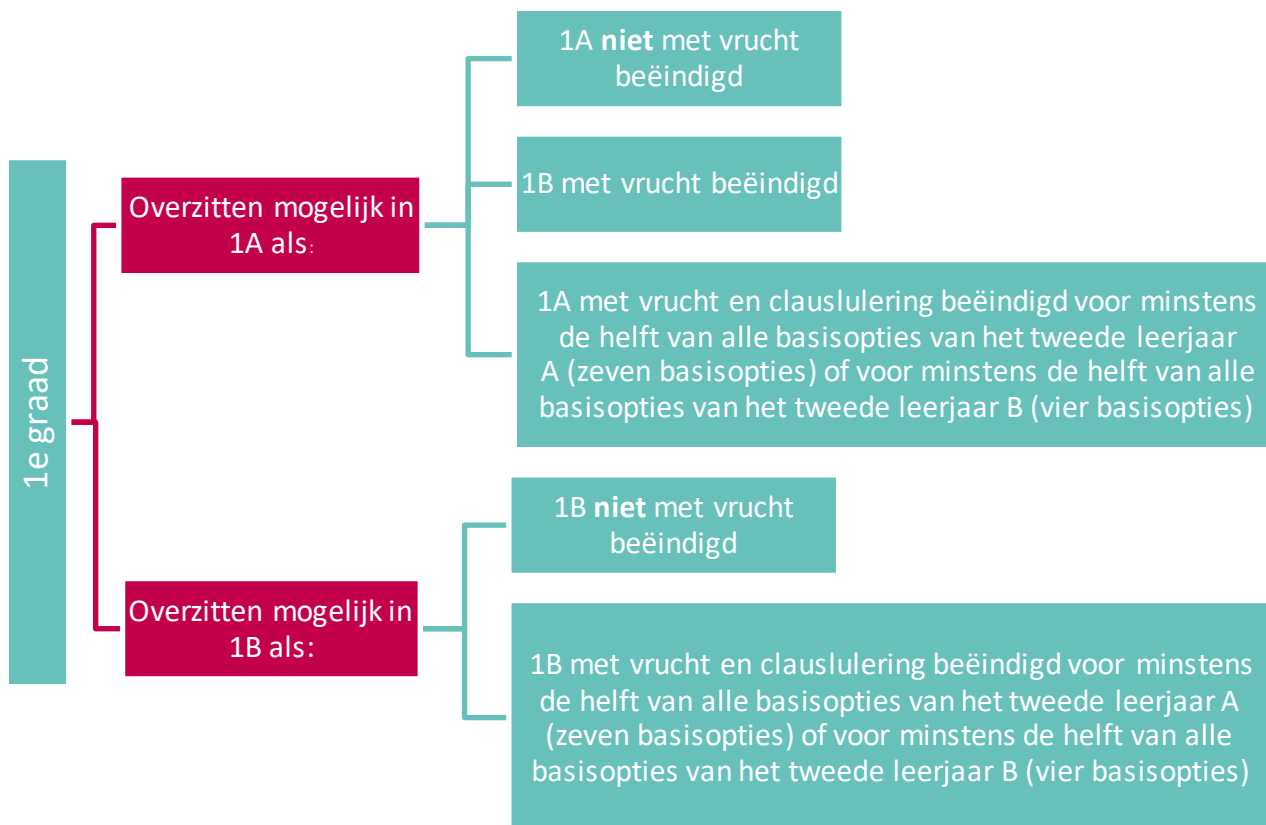
De overgangsvoorwaarden gedurende het schooljaar hebben uitsluitend betrekking op gevolgde studies en geenszins op de school die wordt bezocht. Een eventuele wijziging van school tijdens eenzelfde schooljaar wordt van overheidswege onder geen beding aan banden gelegd voor zover uiteraard de eerder bedoelde voorwaarden worden gerespecteerd

3. Overzitten

Altijd rekening houdend met de toelatingsvoorwaarden, kan een regelmatige leerling in de volgende gevallen een leerjaar overzitten¹:

3.1. Overzitten in 1^e graad SO

¹ Onder "ander structuuronderdeel" wordt hier verstaan: een structuuronderdeel met een andere benaming. Een structuuronderdeel dat in het kader van de progressieve invoering van de modernisering wordt geconcordeerd naar een structuuronderdeel met andere benaming, wordt dus als een "ander structuuronderdeel" beschouwd. In het tweede leerjaar van de derde graad wordt onder "hetzelfde structuuronderdeel" ook een structuuronderdeel bedoeld dat in het kader van de progressieve invoering van de modernisering wordt geconcordeerd naar een structuuronderdeel of meerdere structuuronderdelen met een andere benaming.

3.2. Overzitten in 2^e en 3^e graad SO

Structuuronderdeel met vrucht en zonder beperkingen beëindigd (= A-attest)

- Overzitten mogelijk in ander structuuronderdeel hetzelfde leerjaar. (Geldt ook voor leerlingen met attest van lesbijwoning als regelmatige leerling.)

Structuuronderdeel niet met vrucht beëindigd (=C-attest)

- Overzitten mogelijk in hetzelfde of andere structuuronderdeel hetzelfde leerjaar

Structuuronderdeel met vrucht maar met clausulering beëindigd (= B-attest).

- Overzitten mogelijk in hetzelfde of ander structuuronderdeel hetzelfde leerjaar na gunstig advies van delibererende klassenraad. Bij ongunstig advies delibererende klassenraad, verplicht overgaan naar hoger leerjaar

Tweede leerjaar van de eerste graad, het eerste leerjaar of het tweede leerjaar van de tweede graad met vrucht en met **clausulering voor minstens alle structuuronderdelen van drie onderwijsvormen of twee finaliteiten** beëindigd (=B-attest).

- Geen advies van delibererende klassenraad. Leerling behoudt recht op overzitten

Eerste leerjaar van de derde graad in de dubbele finaliteit met vrucht en met clausulering (=B-attest) beëindigd

- Geen advies van delibererende klassenraad. Leerling behoudt recht op overzitten

Gelijkwaardig leerjaar gevolgd in een door de Franse of Duitstalige Gemeenschap erkende school of in een school met buitenlands onderwijsstelsel

- Leerling behoudt recht op overzitten

3.3. Studieveranderingen NIET gelijk aan overzitten

- ♦ de horizontale overstap van het tweede leerjaar B naar het tweede leerjaar A en van arbeidsmarktfinaliteit naar doorstroom- of dubbele finaliteit binnen de tweede graad;
- ♦ de overstap binnen de derde graad van het tweede leerjaar bso naar het eerste leerjaar aso, tso of kso.

3.4. Extra aandachtspunten overzitten

- ♦ Het overzitten van een leerjaar betreft **niet noodzakelijk het laatst gevolgde leerjaar**, doch kan ook slaan op een leerjaar dat één of meer schooljaren voordien reeds werd beëindigd. Deze regel is belangrijk voor leerlingen die met aansluitingsmoeilijkheden worden geconfronteerd omdat zij hetzij het Nederlands niet of onvoldoende beheersen, hetzij voordien studies van een buitenlands onderwijsstelsel hebben doorlopen.
- ♦ Het **aantal keren** dat een leerling een leerjaar als regelmatige leerling kan overzitten en hierdoor desgevallend dezelfde studiebewijzen kan verwerven (met inachtnaam van overige regelgeving) is **niet beperkt**.

4. Specifieke toelatings- en overgangsvoorwaarden tot de onderscheiden leerjaren en onderwijsvormen voor regelmatige leerlingen.

4.1. Eerste leerjaar A

4.1.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen school met uitsluitend studiedomein kunst en creatie in bovenbouw](#)

4.2. Eerste leerjaar B

4.2.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

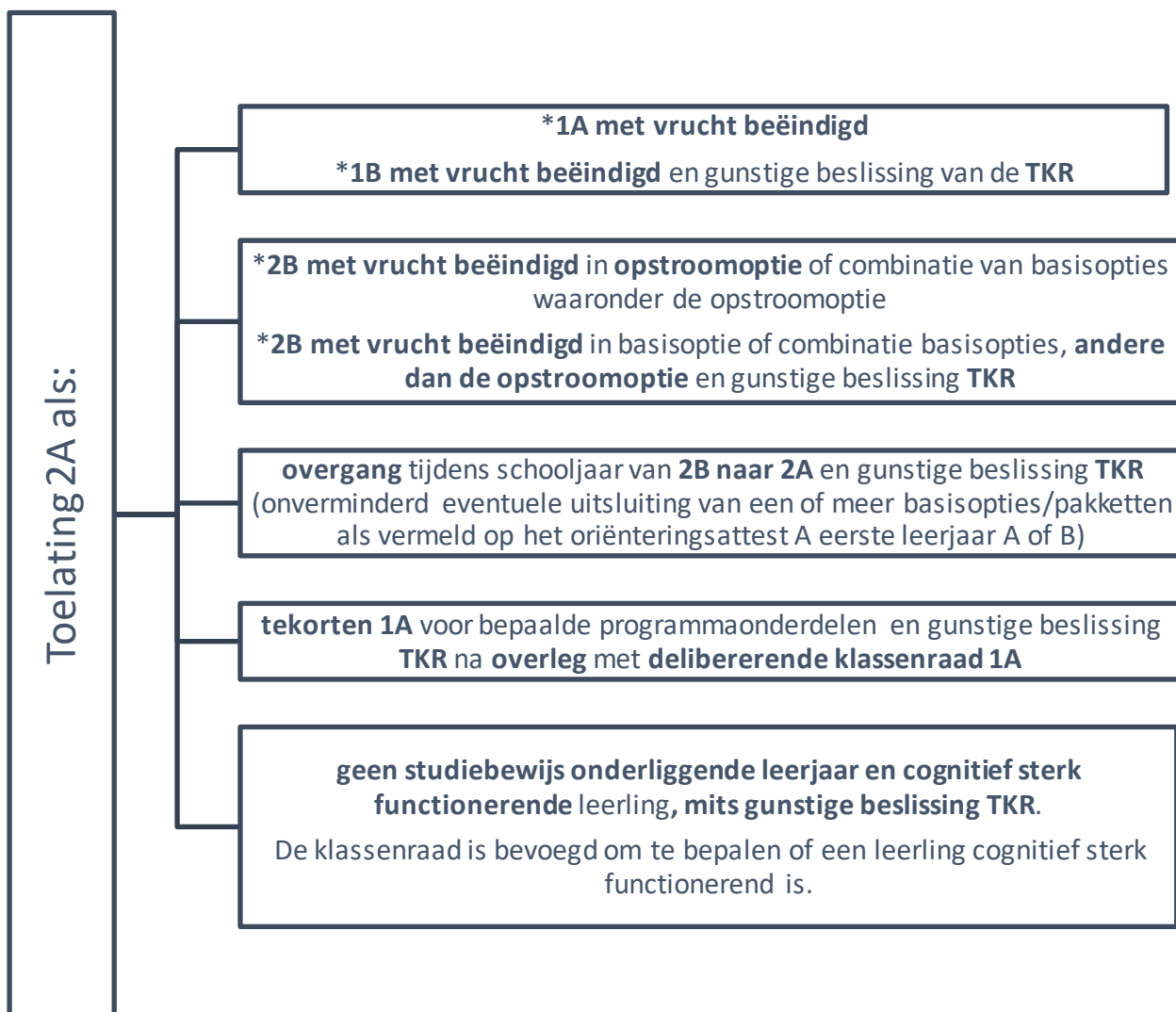
[Randbemerkingen school met uitsluitend studiedomein kunst en creatie in bovenbouw](#)

Noot: het punt waar de leerling 12 jaar is geworden (zie schema) primeert wel op de randbemerking van OKAN.

4.3. Tweede leerjaar A

4.3.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen basisoptie kunst en creatie](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

4.3.2. Overgang

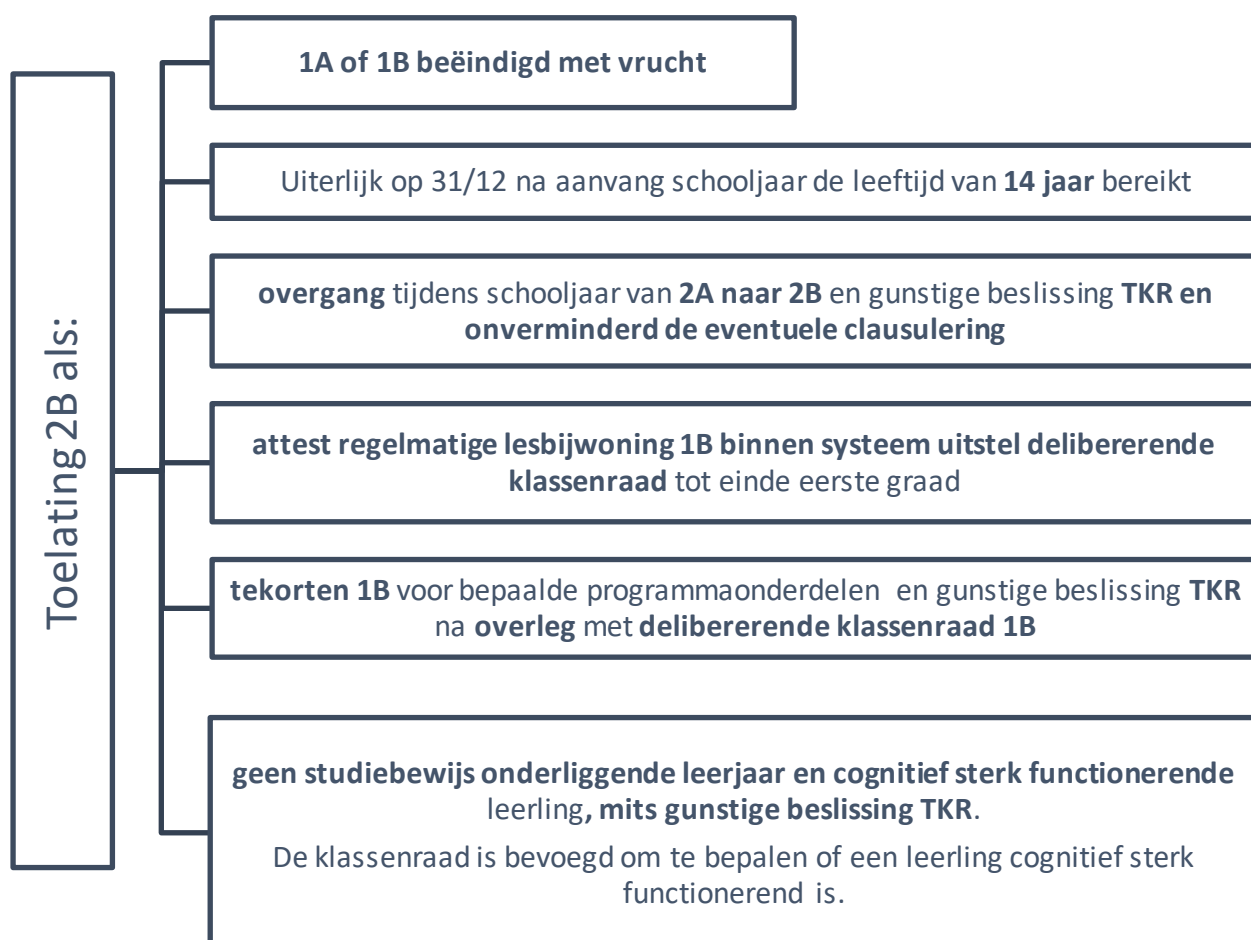
Wat is mogelijk qua overgang?

verandering basisoptie 2A tijdens schooljaar toegestaan op
voorwaarde van een gunstige beslissing van TKR

4.4. Tweede leerjaar B

4.4.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerking basisoptie kunst en creatie](#)

4.4.2. Overgang

Wat is mogelijk qua overgang?

Verandering van een of meer basisopties in 2B tijdens schooljaar toegestaan met gunstige beslissing TKR

Bij een overstap tijdens het tweede leerjaar B van een basisoptie met **toelatingsvoorwaarden per leerjaar** naar een basisoptie met **toelatingsvoorwaarden per graad**, is er geen toelating van rechtswege maar blijven de toelatingsvoorwaarden van het tweede leerjaar B van toepassing.

4.5. Eerste leerjaar van de tweede graad doorstroom- en dubbele finaliteit (aso, tso, kso)

4.5.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen school met structuuronderdelen kunst en creatie](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen binnenvaarttechnieken](#)

[Randbemerkingen maritieme technieken dek en maritieme technieken motoren](#)

4.5.2. Overgang (t.e.m. 15 januari²)

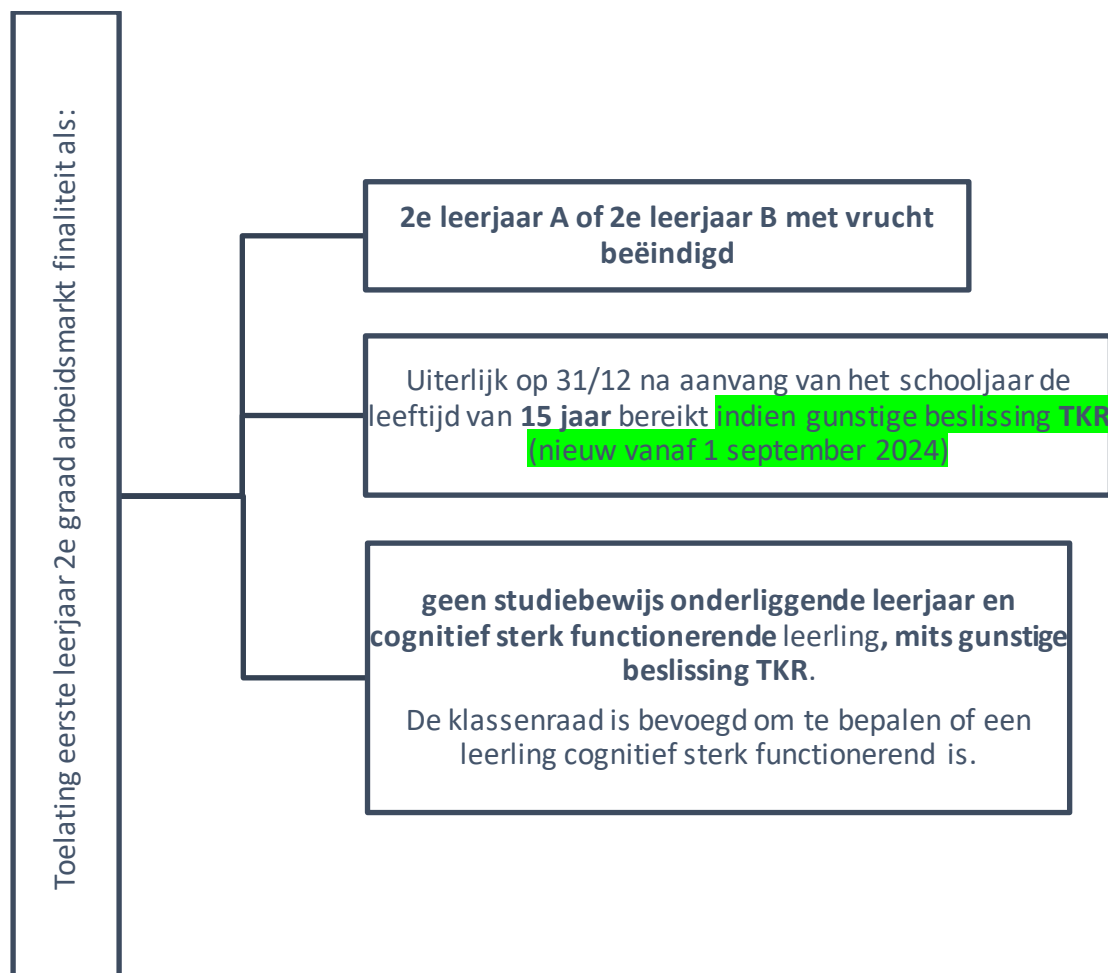
Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van structuuronderdeel binnen het eerste leerjaar van de 2e graad

² Voor uitzonderlijke gevallen kan de toelatingsklassenraad afwijken van voornoemde datum. Na de datum van 15/01 is verandering alleen toegestaan mits gunstige beslissing van de TKR.

4.6. Eerste leerjaar van de tweede graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)

1.1.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)
[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)
[Randbemerkingen school met structuuronderdelen kunst en creatie](#)
[Randbemerkingen binnenvaart](#)
[Randbemerkingen zeevaart en zeevisserij](#)
[Randbemerkingen duaal leren](#)

4.6.1. Overgang (t.e.m. 15 januari³)

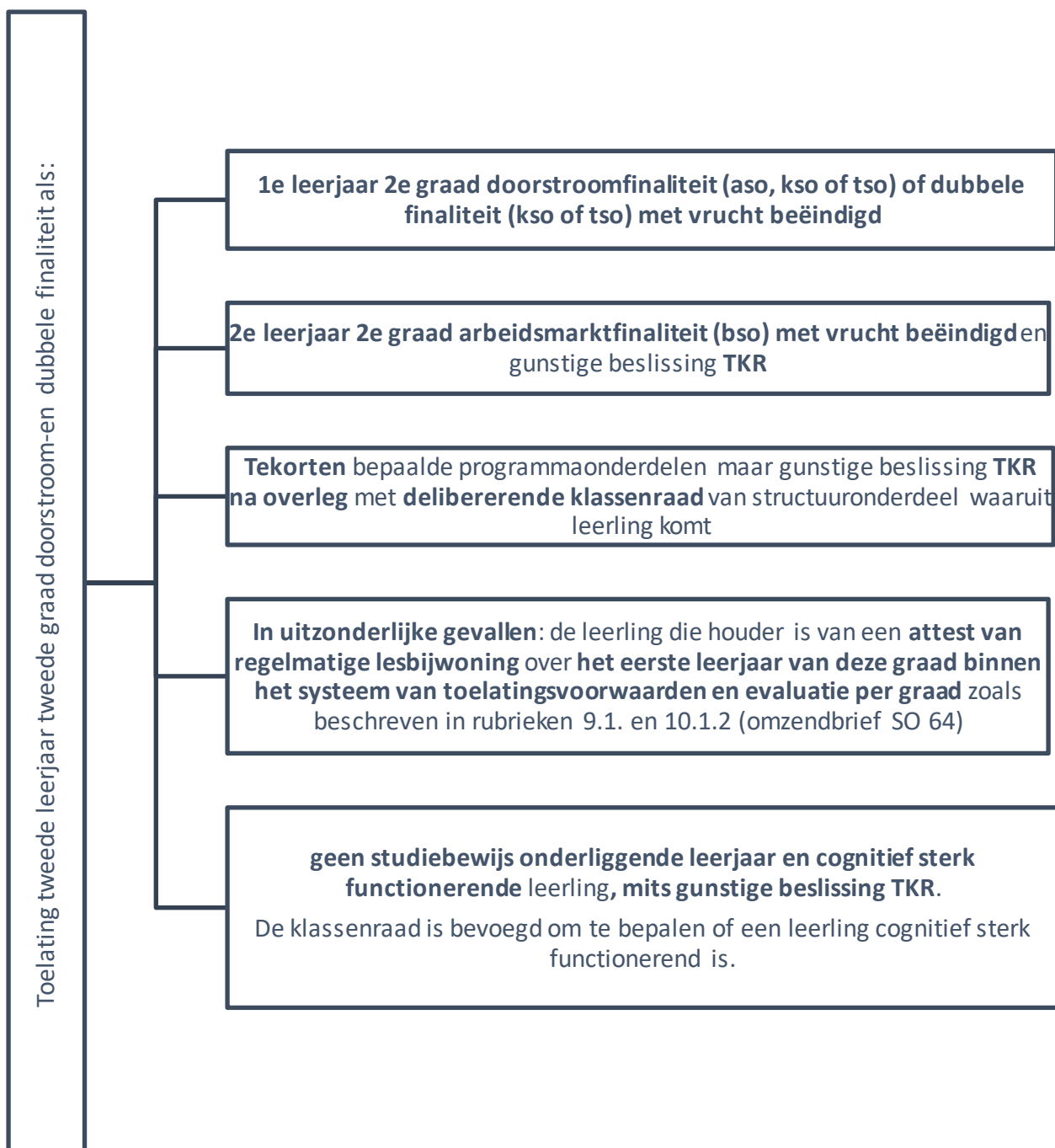
Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van structuuronderdeel binnen het eerste leerjaar van de 2e graad

³ Voor uitzonderlijke gevallen kan de toelatingsklassenraad afwijken van voornoemde datum. Na de datum van 15/01 is verandering alleen toegestaan mits gunstige beslissing van de TKR.

4.7. Tweede leerjaar van de tweede graad doorstroomfinaliteit (aso, kso of tso) en dubbele finaliteit (kso of tso)

4.7.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen school met studiedomein kunst en creatie](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen binnenvaarttechnieken](#)

[Randbemerkingen maritieme technieken dek en maritieme technieken motoren](#)

4.7.2. Overgang (t.e.m. 15 januari⁴)

Wat is mogelijk qua overgang?

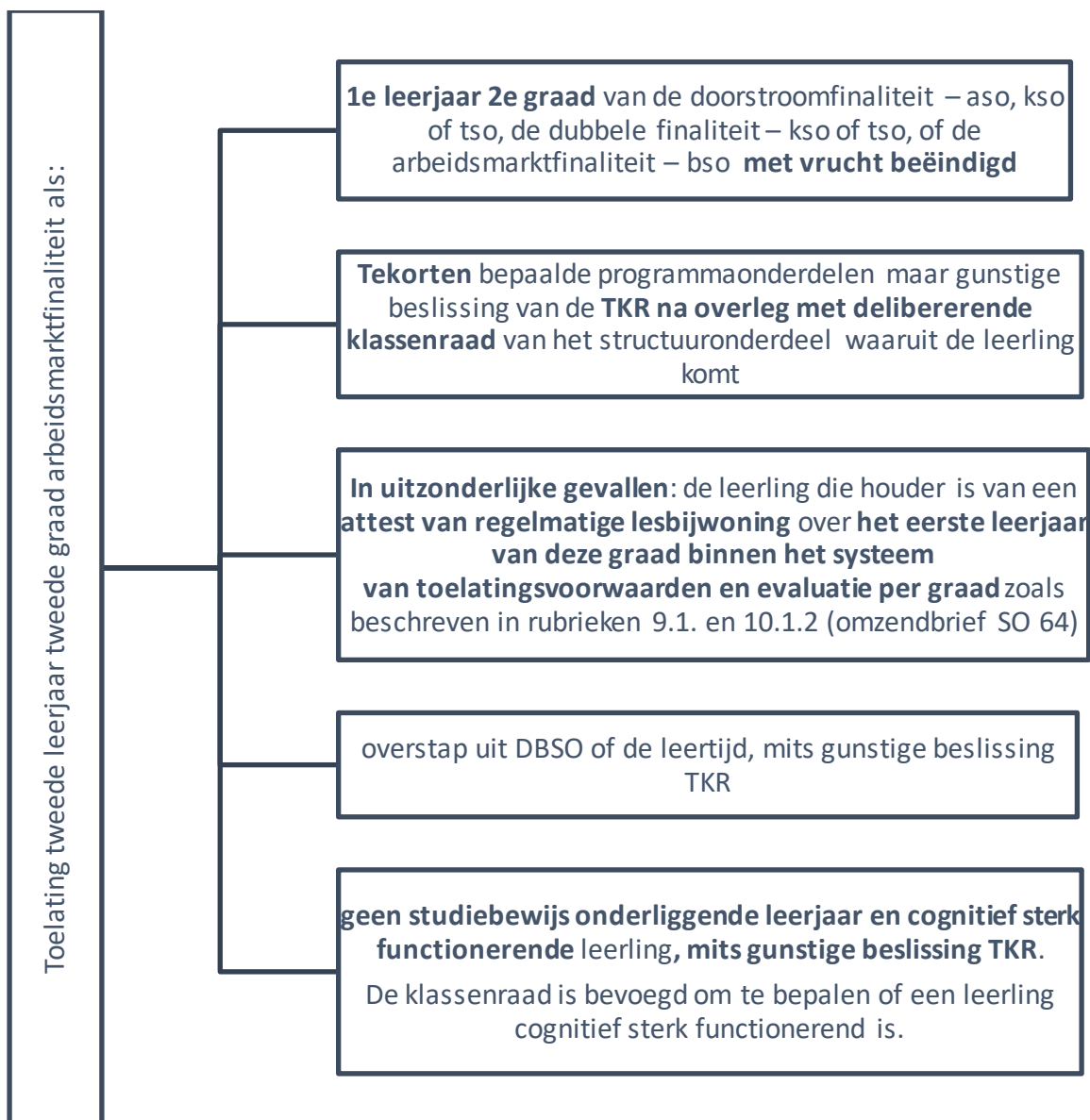
Verandering van structuuronderdeel binnen 2e ljr 2e graad.

Bij een overstap tijdens het tweede leerjaar van de tweede graad van een structuuronderdeel met **toelatingsvoorwaarden per leerjaar** naar een structuuronderdeel met **toelatingsvoorwaarden per graad**, is er geen toelating van rechtsweg maar blijven de toelatingsvoorwaarden van het tweede leerjaar van de tweede graad van toepassing.

⁴ Voor uitzonderlijke gevallen kan de toelatingsklassenraad afwijken van voornoemde datum. Na de datum van 15/01 is verandering alleen toegestaan mits gunstige beslissing van de TKR.

4.8. Tweede leerjaar van de tweede graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)

4.8.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen binnenvaart](#)

[Randbemerkingen zeevaart en zeevisserij](#)

[Randbemerkingen duaal leren](#)

4.8.2. Overgang (t.e.m. 15 januari⁵)

Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van structuuronderdeel binnen 2e lrjr 2e graad.

Bij een overstap tijdens het tweede leerjaar van de tweede graad van een structuuronderdeel met toelatingsvoorwaarden per leerjaar naar een structuuronderdeel met toelatingsvoorwaarden per graad, is er geen toelating van rechtswege maar blijven de toelatingsvoorwaarden van het tweede leerjaar van de tweede graad van toepassing.

⁵ Voor uitzonderlijke gevallen kan de toelatingsklassenraad afwijken van voornoemde datum. Na de datum van 15/01 is verandering alleen toegestaan mits gunstige beslissing van de TKR.

4.9. Eerste leerjaar van de derde graad doorstroomfinaliteit (aso, tso, kso) en dubbele finaliteit (kso, tso)

4.9.1. Toelating

[Randbemerking en leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen domein kunst en creatie](#)

[Randbemerkingen studierichting defensie en veiligheid](#)

[Randbemerkingen studierichting Binnenvaarttechnieken](#)

[Randbemerkingen Maritieme technieken dek en maritieme technieken motoren](#)

[Randbemerkingen duaal leren](#)

4.9.2. Overgang (nieuw: vanaf 1/09/24)

Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van structuuronderdeel:

***t.e.m. 15 oktober: van rechtswege**

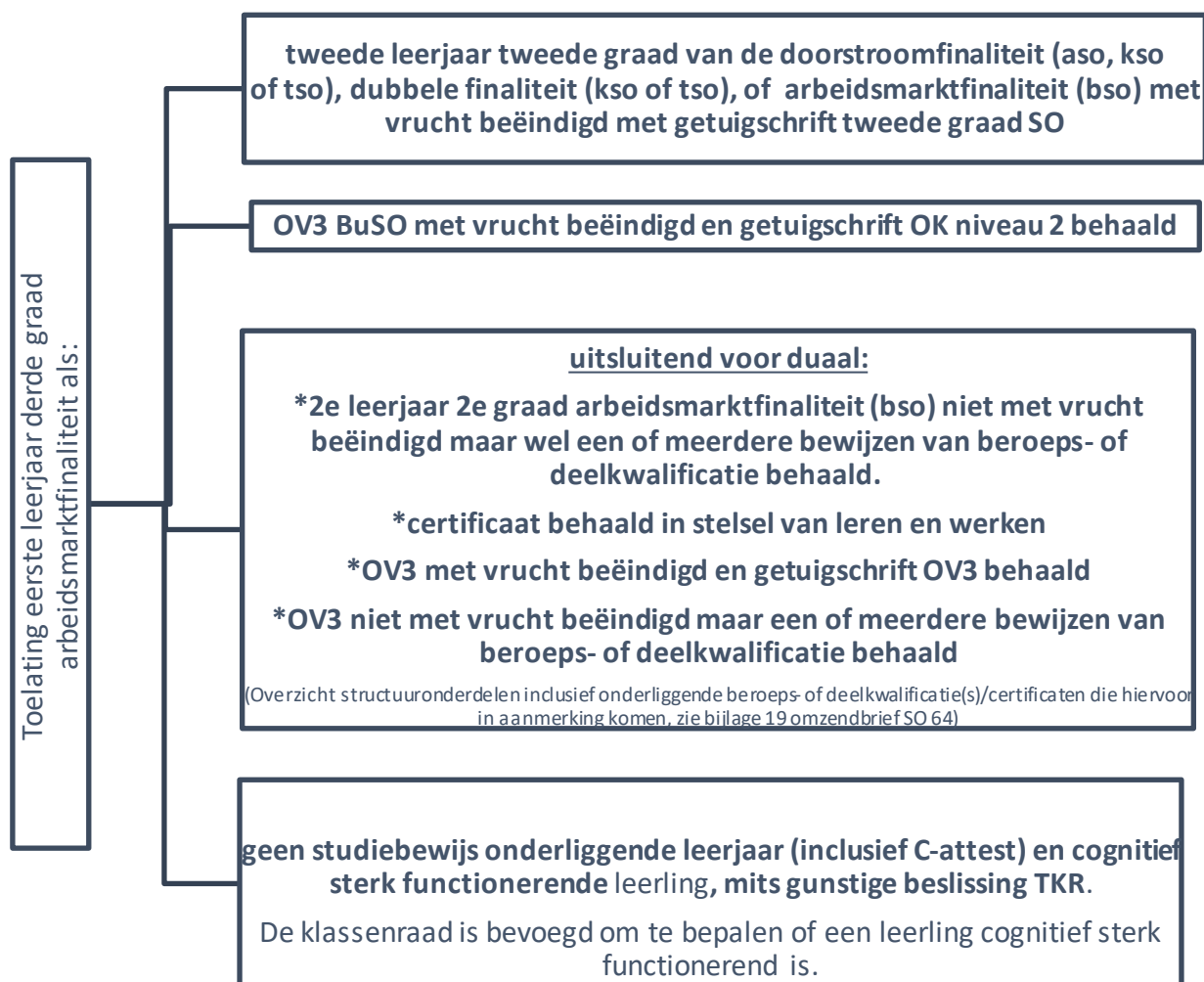
***16 oktober t.e.m. 15 januari: van rechtswege binnen hetzelfde studiedomein of binnen domeinoverschrijdende structuuronderdelen**

In alle andere gevallen is verandering alleen toegestaan wegens een ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige reden en op voorwaarde van een gunstige beslissing van de klassenraad, na advies van de klassenraad van het structuuronderdeel waaruit de leerling overstapt.

4.10. Eerste leerjaar van de derde graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)

4.10.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen domein kunst en creatie](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen toelating tot de studierichtingen logistiek, bouwplaatsmachinist en vrachtwagenchauffeur](#)

[Randbemerkingen studierichting Binnenvaart en beperkte kustvaart](#)

[Randbemerkingen Zeevaart en zeevisserij](#)

[Randbemerkingen duaal leren](#)

4.10.2. Overgang (nieuw: vanaf 1/09/24)

Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van structuuronderdeel:

***t.e.m. 15 oktober: van rechtswege**

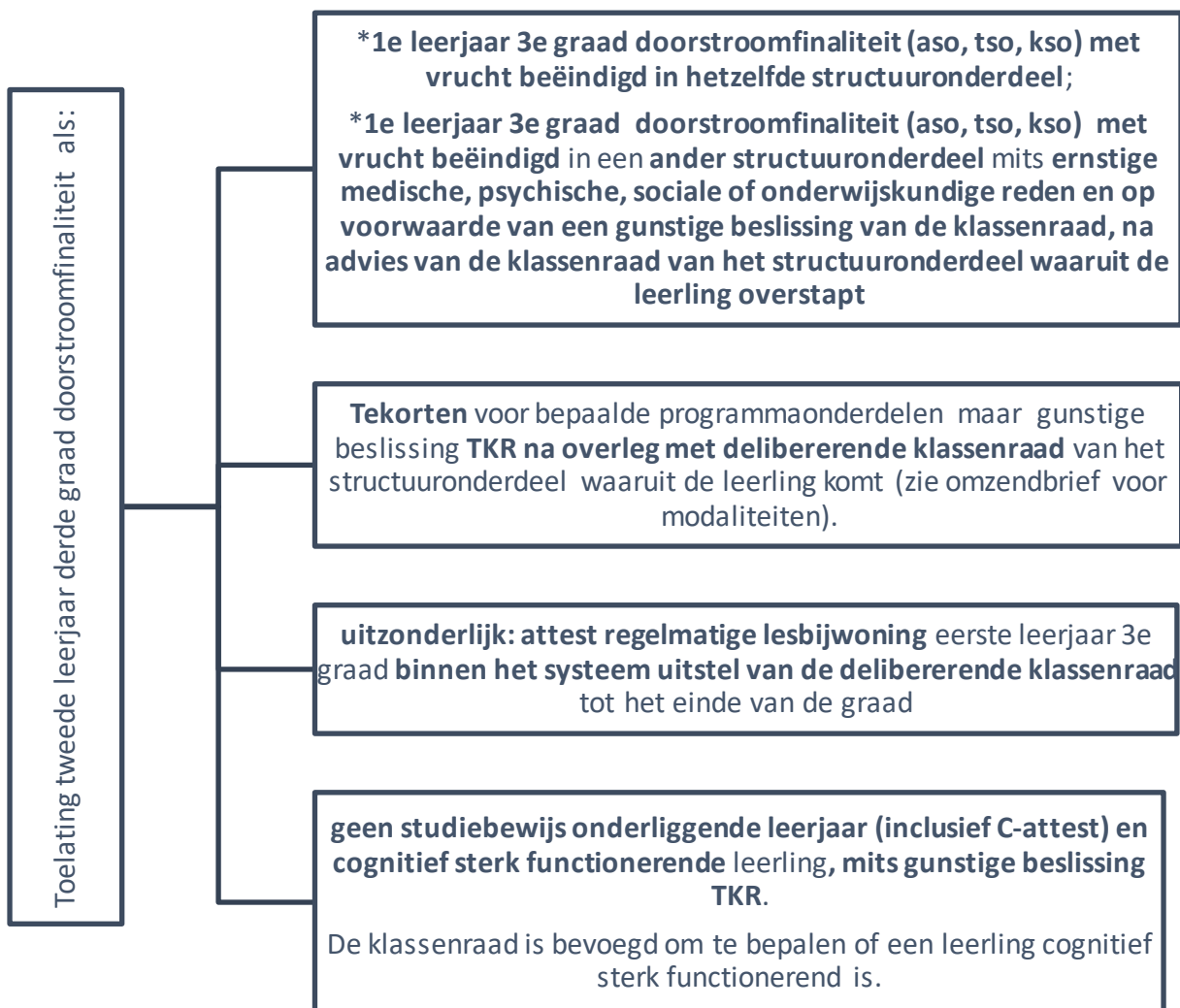
***16 oktober t.e.m. 15 januari: van rechtswege binnen hetzelfde studiedomein of binnen domeinoverschrijdende structuuronderdelen**

In alle andere gevallen is verandering alleen toegestaan wegens een ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige reden en op voorwaarde van een gunstige beslissing van de klassenraad, na advies van de klassenraad van het structuuronderdeel waaruit de leerling overstapt.

4.12. Tweede leerjaar van de derde graad doorstroomfinaliteit (aso, tso, kso)

4.12.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)
[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

4.12.2. Overgang

Overgangen gedurende het schooljaar zijn in beginsel niet toegelaten!

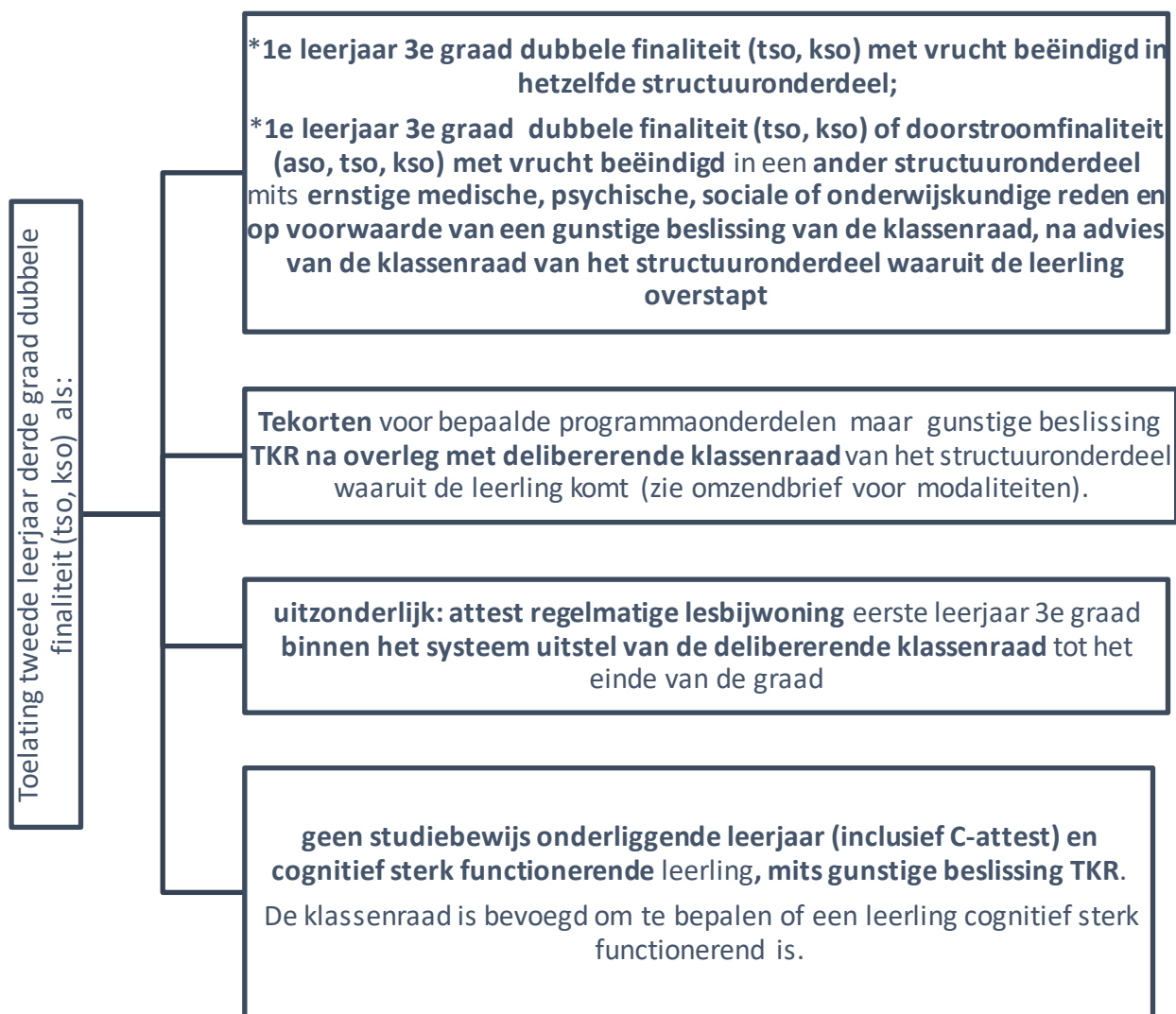
Tenzij onder volgende voorwaarden:

gunstige beslissing TKR na kennisname advies begeleidende klassenraad van het structuuronderdeel die de leerling tot dan volgt bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen

4.13. Tweede leerjaar van de derde graad dubbele finaliteit (tso, kso)

4.13.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen domein kunst en creatie \(link toevoegen\)](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen studierichting defensie en veiligheid](#)

[Randbemerkingen studierichting binnenvaarttechnieken](#)

[Randbemerkingen duaal leren](#)

4.13.2. Overgang

Overgangen gedurende het schooljaar zijn in beginsel niet toegelaten!

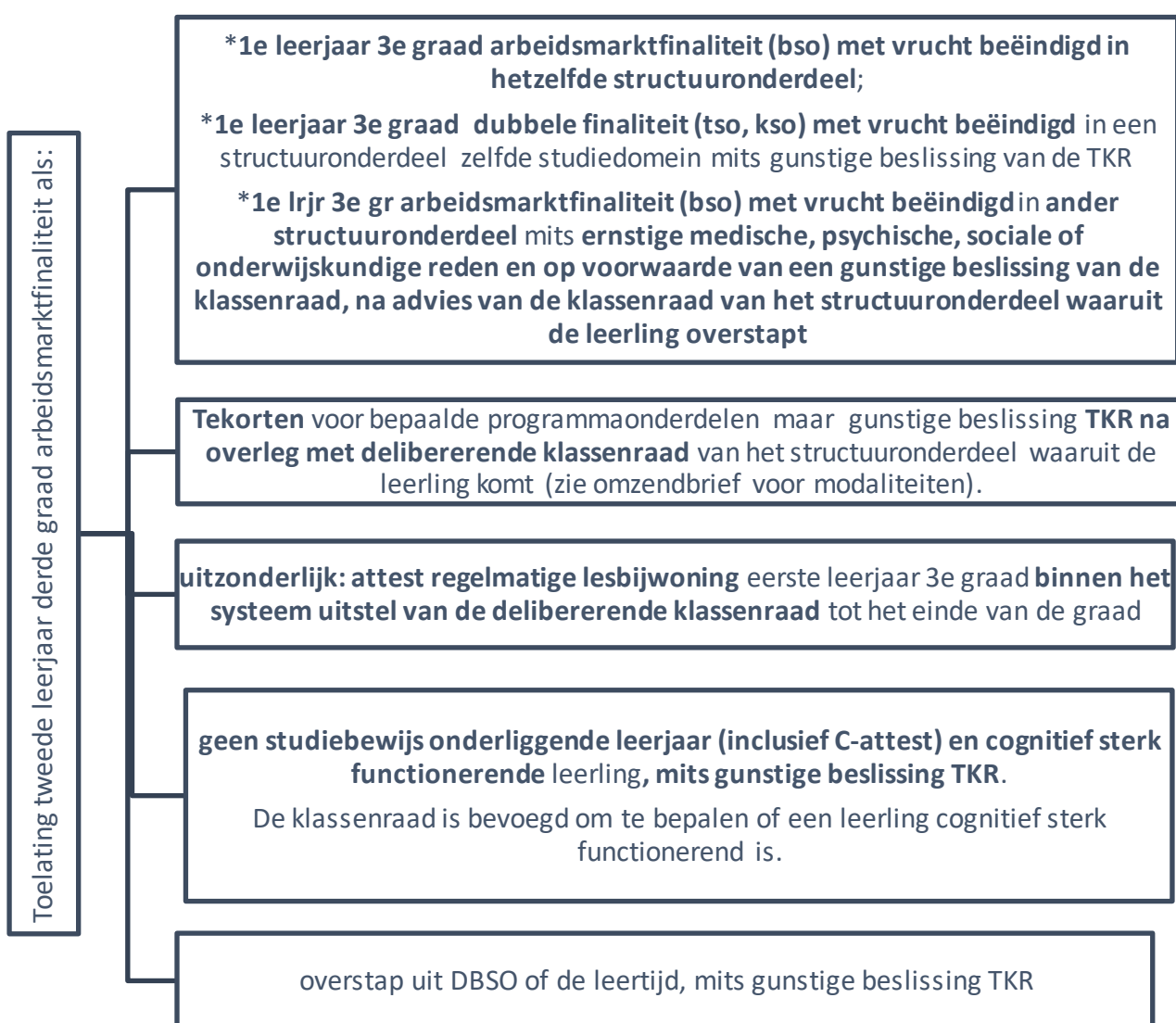
Tenzij onder volgende voorwaarden:

gunstige beslissing TKR na kennisname advies begeleidende klassenraad van het structuuronderdeel die de leerling tot dan volgt
bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen

4.14. Tweede leerjaar van de derde graad arbeidsmarktfinaliteit (bso)

4.14.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerkingen domein kunst en creatie \(link toevoegen\)](#)

[Randbemerking en toelating tot de studierichtingen bouwplaatsmachinist en vrachtwagenchauffeur](#)

[Randbemerkingen Binnenvaart en beperkte kustvaart](#)

[Randbemerkingen Zeevaart en Zeevisserij](#)

[Randbemerkingen duaal leren](#)

4.14.2. Overgang

Overgangen gedurende het schooljaar zijn in beginsel niet toegelaten!

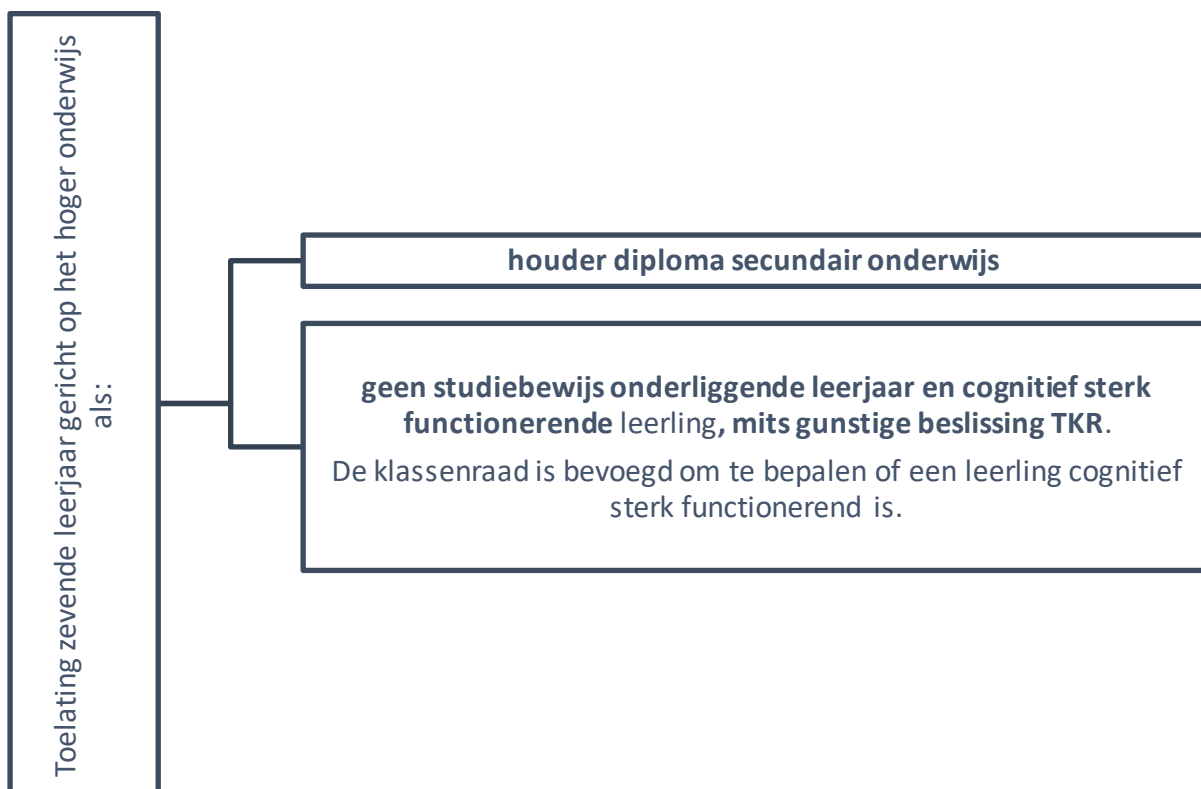
Tenzij onder volgende voorwaarden:

gunstige beslissing TKR na kennisname advies begeleidende klassenraad van het structuuronderdeel die de leerling tot dan volgt
bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen

4.15. Zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs (aso, kso)

4.15.1. Toelating

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen school met podiumkunsten](#)

4.15.2. Overgang (tot en met 30/09)

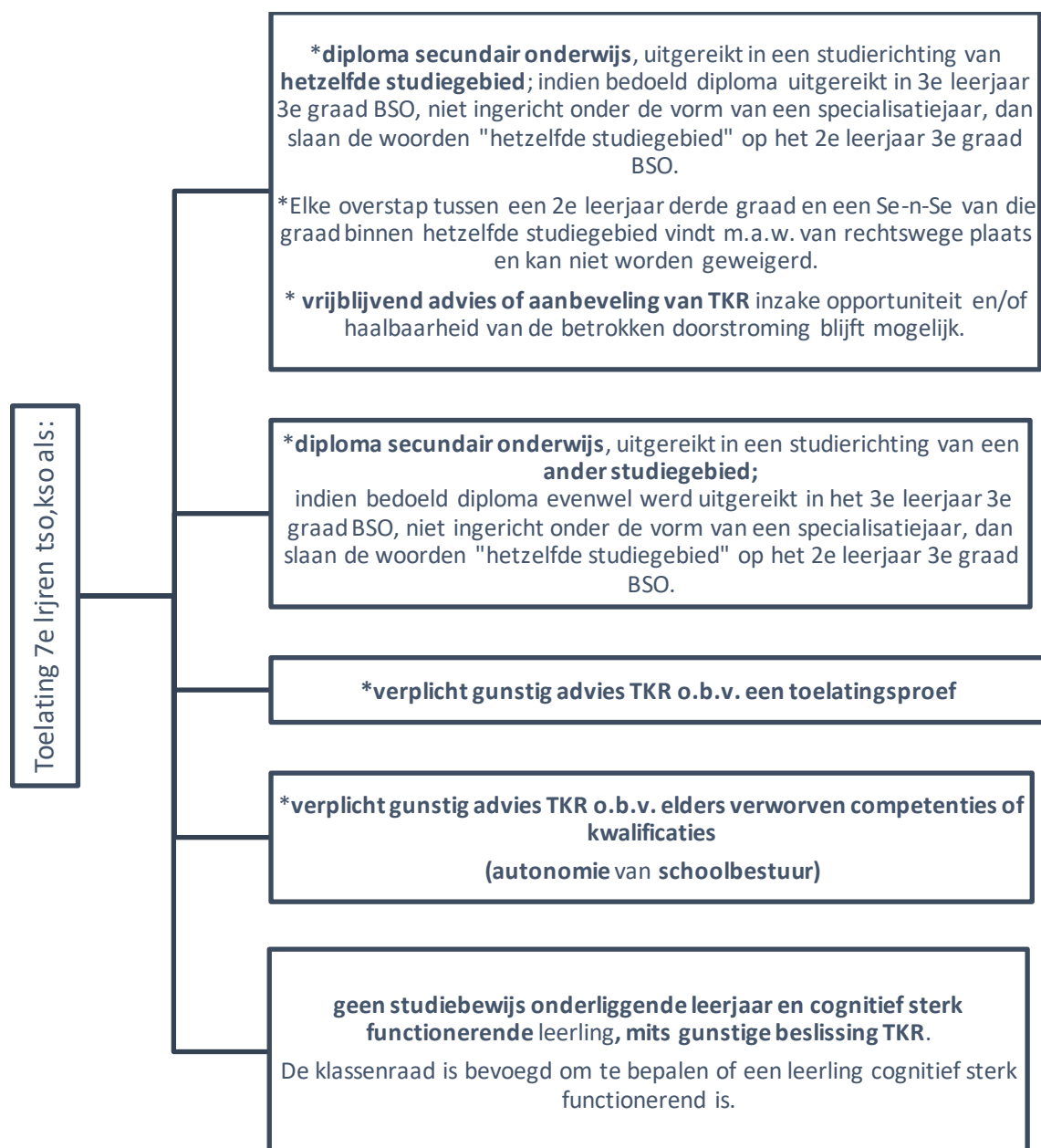
Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van onderwijsvorm en/of studierichting binnen hetzelfde leerjaar.

⁶ Voor uitzonderlijke gevallen kan van voornoemde datum worden afgeweken onder de volgende voorwaarden : a) gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad na kennisname van advies van de begeleidende klassenraad van de studierichting die de leerling tot dan volgt; b) bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen.

4.16. Zevende leerjaren tso en kso

4.16.1. Toelating⁷

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)
[Randbemerkingen studierichting integrale veiligheid](#)

⁷ Bij studiegebiedoverschrijdende overstap ligt de beslissing dus bij de toelatingsklassenraad. In sommige gevallen kan dat er op neerkomen dat een toelatingsklassenraad de toelating tot een bepaald zevende leerjaar kso of tso vanuit een bepaalde studierichting van het tweede leerjaar van de derde graad, in vrij algemene zin aanvaardt. In andere gevallen zal de beslissing van de toelatingsklassenraad een strikt individueel karakter hebben; dit zal inzonderheid van toepassing zijn indien elders competenties of vaardigheden werden verworven (bvb. via beroepservaring, vrijwilligerswerk, zelfstudie, ...) die bij de beoogde toelating in positieve zin in aanmerking kunnen worden genomen. De scholen/toelatingsklassenraden hanteren op dit vlak dus volkomen autonoom, hoewel mag worden verondersteld dat voor elke genomen beslissing steeds een motiveringsgrond bestaat

4.16.2. Overgang (tot en met 30/09⁸)

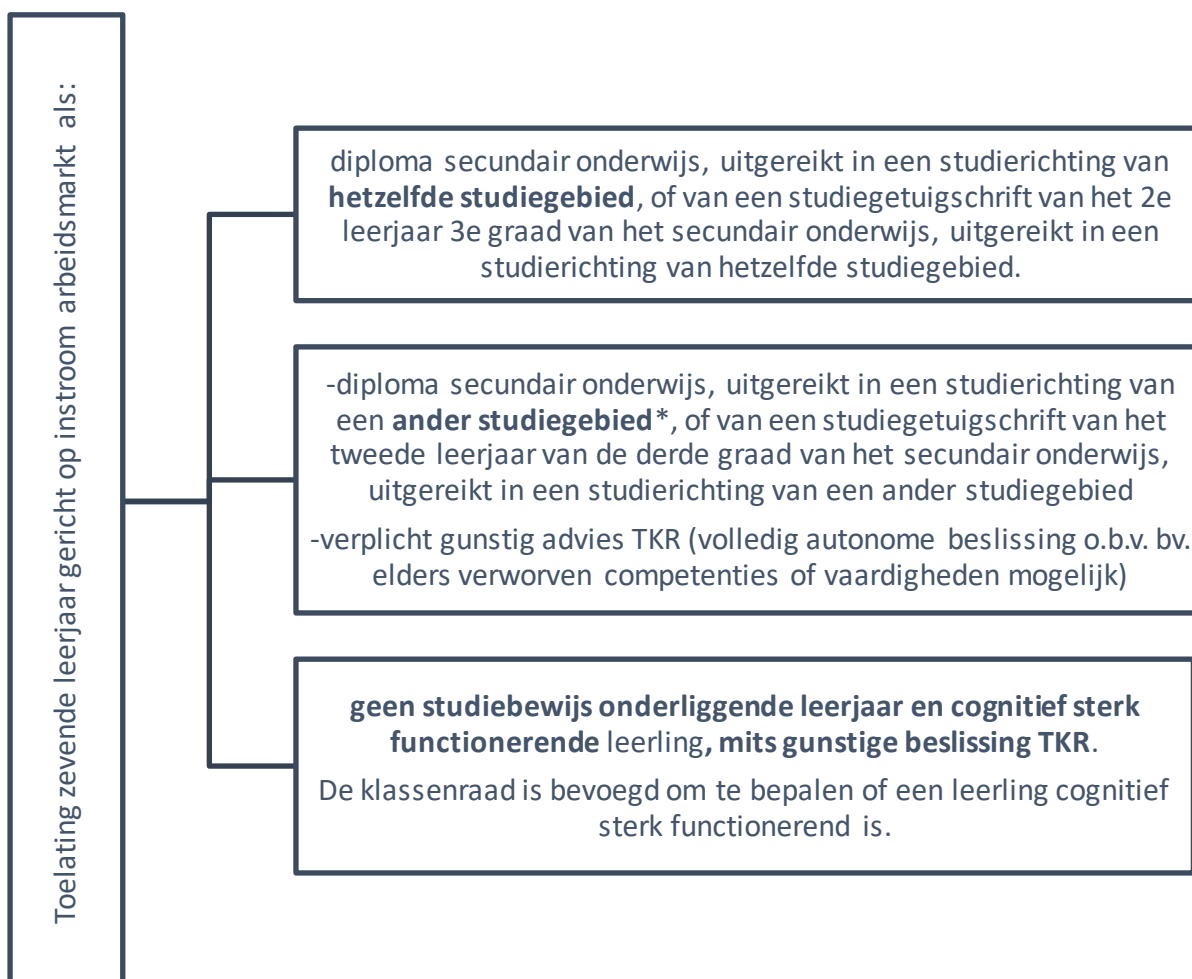
Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van onderwijsvorm en/of studierichting binnen hetzelfde leerjaar

⁸ Voor uitzonderlijke gevallen kan van voornoemde datum worden afgeweken onder de volgende voorwaarden : a) gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad na kennisname van advies van de begeleidende klassenraad van de studierichting die de leerling tot d an volgt; b) bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen.

4.17. Zevende leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt bso

4.17.1. Toelating⁹

* IVOOR DE STUDIERICHTING THUIS- EN BEJAARDENZORG/ZORGKUNDIGE EN VERZORGENDE/ZORGKUNDIGE DUAAL IS DE TOELATING ENKEL MOGELIJK BINNEN HETZELFDE STUDIEGEBIED (CF. FEDERALE REGELGEVING OP DE FUNCTIE VAN ZORGKUNDIGE).

[Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN](#)

[Randbemerkingen basisoptie /structuuronderdeel topsport](#)

[Randbemerking en bijzonder transport, dakwerken, mechanische en hydraulische kranen, wegebouwmachines](#)

[Randbemerkingen studierichting veiligheidsberoepen](#)

⁹ Bij studiegebiedoverschrijdende overstap ligt de beslissing dus bij de toelatingsklassenraad. In sommige gevallen kan dat er op neerkomen dat een toelatingsklassenraad de toelating tot een bepaald zevende leerjaar kso of tso vanuit een bepaalde studierichting van het tweede leerjaar van de derde graad, in vrij algemene zin aanvaardt. In andere gevallen zal de beslissing van de toelatingsklassenraad een strikt individueel karakter hebben; dit zal inzonderheid van toepassing zijn indien elders competenties of vaardigheden werden verworven (bvb. via beroepservaring, vrijwilligerswerk, zelfstudie, ...) die bij de beoogde toelating in positieve zin in aanmerking kunnen worden genomen. De scholen/toelatingsklassenraden hanteren op dit vlak dus volkomen autonoom, hoewel mag worden verondersteld dat voor elke genomen beslissing steeds een motiveringsgrond bestaat.

4.17.2. Overgang (tot en met 30/09₁₀)

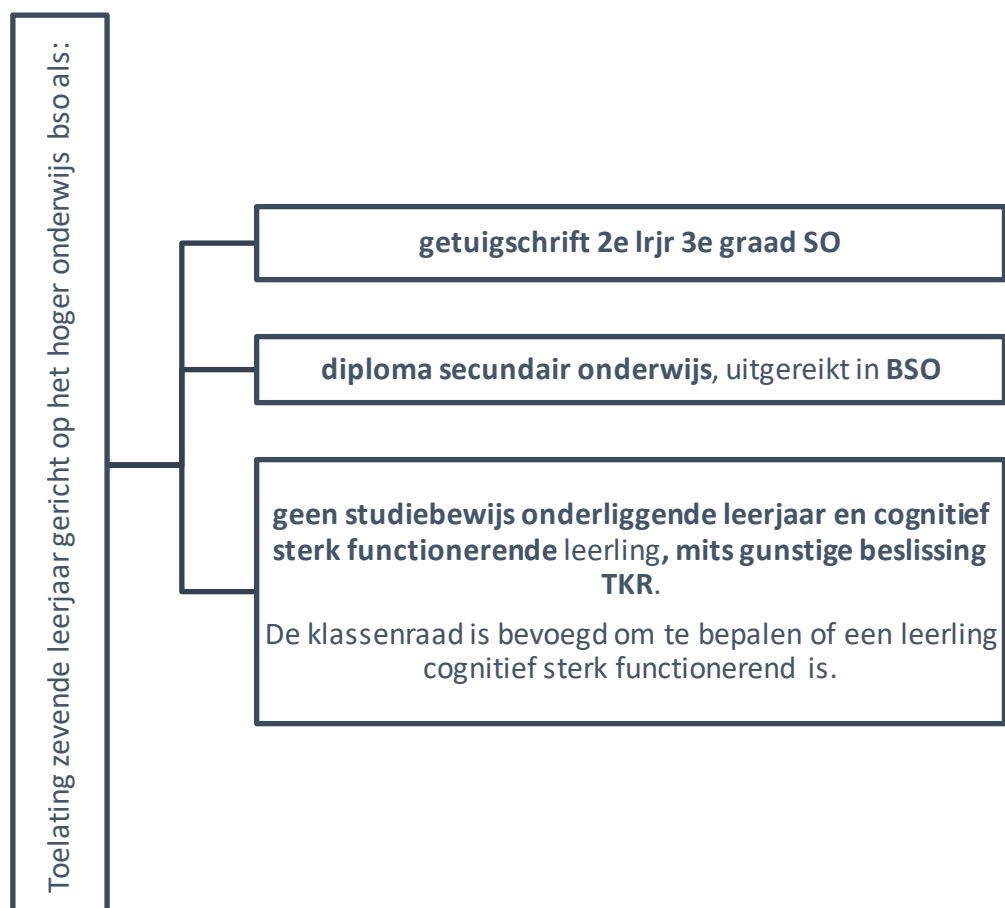
Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van onderwijsvorm en/of studierichting binnen hetzelfde leerjaar.

¹⁰ Voor uitzonderlijke gevallen kan van voornoemde datum worden afgeweken onder de volgende voorwaarden : a) gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad na kennisname van advies van de begeleidende klassenraad van de studierichting die de leerling tot dan volgt; b) bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen.

4.18. Zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs bso

4.18.1. Toelating

Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN

4.18.2. Overgang (tot en met 30/09¹¹)

Wat is mogelijk qua overgang?

verandering van studierichting binnen hetzelfde leerjaar

¹¹ Voor uitzonderlijke gevallen kan van voornoemde datum worden afgeweken onder de volgende voorwaarden : a) gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad na kennisname van advies van de begeleidende klassenraad van de studierichting die de leerling tot dan volgt; b) bedoelde gunstige beslissing is gebaseerd op ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige redenen.

5. Addenda

5.1. Randbemerkingen leerling uit een niet-Vlaamse school of OKAN

- toelating na gunstige beslissing toelatingsklassenraad (beslissing uiterlijk **35 kalenderdagen voor de eerste en tweede graad en eerste leerjaar van de 3^e graad**, 25 lesdagen na effectieve lesbijwoning voor het tweede leerjaar van de derde graad)
- gelijkwaardigheidsbeginsel vervalt
- toelatingsklassenraad bepaalt zelf op welke wijze de beslissing van de regelmatigheid van de leerling tot stand komt, in afwachting is die leerling een vrije leerling
- info buitenlandsonderwijssysteem? AKOV, Naric-Vlaanderen - 02 553 89 58
- van zodra de leerling doorstroomt op basis van een in het Vlaams secundair onderwijs behaald oriënteringsattest A of B is onderhavige toelatingsmogelijkheid niet meer van toepassing. Indien de leerling een oriënteringsattest C behaalt, dan blijft onderhavige toelatingsmogelijkheid wel geldig, m.a.w. de toelatingsklassenraad van dat ander structuuronderdeel zal over de instapmogelijkheid beslissen. Indien de leerling overzit in hetzelfde structuuronderdeel na een behaald oriënteringsattest C dan is er geen toelatingsklassenraad meer, ook niet bij schoolverandering.
- overstap uit OKAN? Beslissing TKR kan enkel afwijken van advies klassenraad OKAN indien afdoende motivatie. TKR moet een raadgevende persoon opnemen die belast is met de ondersteuning, opvolging en begeleiding van de gewezen anderstalige nieuwkomer (o.b.v. specifieke toegekende uren-leraar)

5.2. Randbemerkingen 1A en 1B in school met enkel studiedomein kunst en creatie in de 2e en 3e graad, structuuronderdeel kunst en creatie in 2A en 2B en overige structuuronderdelen van het studiedomein kunst en creatie (al dan niet duaal)

- positief geëvalueerd door TKR op een geschiktheidsproef die de school in kwestie eventueel georganiseerd heeft.
- eenmalig en geldig voor duur van de opleiding (mits 1 herkansing)
- peilt naar artistieke aanleg
- TKR met ambtshalve, raadgevende externe deskundigen die geen voordrachtgever in de betrokken school zijn

5.3. Randbemerkingen bijkomende toelatingsvoorwaarde structuuronderdelen topsport

- vereist topsportstatuut A of B van de selectiecommissie voor de betrokken sportdiscipline conform het topsportconvenant dat is gesloten tussen de onderwijs- en de sportsector
- geen garantie dat de topsportrichting het schooljaar nadien verder kan worden gevolgd. Dat statuut wordt elk schooljaar hernieuwd.

5.4. Randbemerkingen toelating tot de studierichtingen Logistiek, bouwplaatsmachinist en vrachtwagenchauffeur, bijzonder transport, dakwerken, mechanische en hydraulische kranen en wegenbouwmachines

- vereiste medische geschiktheid voor de uitoefening van het beroep;
- verklaring uitgereikt door arts, aangesteld door de school, vóór 1 oktober van het betrokken schooljaar of onmiddellijk indien de inschrijving op een later tijdstip plaatsvindt (niet nodig indien reeds voorgelegd in het eerste jaar of tweede jaar van de 3^e graad BSO bij de studierichtingen bouwplaatsmachinist of vrachtwagenchauffeur);
- eenmalig en voor de duur van de opleiding.

5.5. Randbemerkingen toelating tot de studierichting integrale veiligheid

- vereiste medische geschiktheid voor de uitoefening van het beroep;
- verklaring uitgereikt door arts, aangesteld door de school, vóór 1 oktober van het betrokken schooljaar of onmiddellijk indien de inschrijving op een later tijdstip plaatsvindt,;
- van onberispelijk gedrag zijn, zoals dat blijkt uit een uittreksel uit het strafregister dat niet langer dan 6 maanden voor de effectieve start van de opleiding door de betrokken leerling, werd afgegeven. Bij overzitten is een nieuw uittreksel vereist. Het uittreksel wordt uitgereikt door de ter zake bevoegde gemeentelijke dienst van de woonplaats van de leerling. Aandacht : het voorgaande betekent niet per definitie een "blanco" uittreksel, doch wel dat in voorkomend geval de school een afweging maakt of, binnen het raam van de sector "veiligheid", de eventueel vermelde feiten (zowel naar aard als naar tijdstip) indruisen tegen de voorwaarde "onberispelijk gedrag".
- een identiteitsdocument hebben voorgelegd waaruit blijkt dat de leerling onderdaan is van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte of Zwitserland en zijn hoofdverblijfplaats heeft in een van de desbetreffende lidstaten of Zwitserland. Die lidstaten zijn: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, IJsland, Kroatië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, Zweden;
- aandacht: de periode tussen de allereerste les van de opleiding (georganiseerd door een reguliere school of private opleidingsinstelling) tot het behalen van het algemeen bekwaamheidsattest bewakingsagent en het laatste examen van die opleiding is beperkt tot 2 kalenderjaren. Binnen die periode van 2 jaar kan een leerling maximaal 4 keer examens (inclusief herexamens) afleggen over die opleiding; de periode tussen het laatste examen van een examenzittijd en het laatste herexamen dat aansluit op bedoelde examenzittijd kan maximaal 3 maanden bestrijken. Binnen eenzelfde schooljaar worden examens en herexamens in dezelfde school afgelegd.

5.6. Randbemerkingen toelating tot het structuuronderdeel veiligheidsberoepen

- van onberispelijk gedrag zijn, zoals dat blijkt uit een uittreksel uit het strafregister dat niet langer dan 6 maanden voor de effectieve start van de opleiding door de betrokken leerling, werd afgegeven. Bij overzitten is een nieuw uittreksel vereist. Het uittreksel wordt uitgereikt door de ter zake bevoegde gemeentelijke dienst van de woonplaats van de leerling. Aandacht : het voorgaande betekent niet per definitie een "blanco" uittreksel, doch wel dat in voorkomend geval de school een afweging maakt of, binnen het raam van de sector "veiligheid", de eventueel vermelde feiten (zowel naar aard als naar tijdstip) indruisen tegen de voorwaarde "onberispelijk gedrag".
- een identiteitsdocument hebben voorgelegd waaruit blijkt dat de leerling onderdaan is van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte of Zwitserland en zijn hoofdverblijfplaats heeft in een van de desbetreffende lidstaten of Zwitserland. Die lidstaten zijn: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, IJsland, Kroatië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slovakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk, Zweden;
- aandacht: de periode tussen de allereerste les van de opleiding (georganiseerd door een reguliere school of private opleidingsinstelling) tot het behalen van het algemeen bekwaamheidsattest bewakingsagent en het laatste examen van die opleiding is beperkt tot 2 kalenderjaren. Binnen die periode van 2 jaar kan een leerling maximaal 4 keer examens (inclusief herexamens) afleggen over die opleiding; de periode tussen het laatste examen van een examenzitting en het laatste herexamen dat aansluit op bedoelde examenzitting kan maximaal 3 maanden bestrijken. Binnen eenzelfde schooljaar worden examens en herexamens in dezelfde school afgelegd.
- Ongeacht het structuuronderdeel waarvan het deel uitmaakt, kan een leerling het opleidingsonderdeel om het algemeen bekwaamheidsattest bewakingsagent, vermeld in artikel 14 van het koninklijk besluit van 23 mei 2018, te behalen, niet meer volgen als de leerling dat opleidingsonderdeel al eerder gedurende een al dan niet onderbroken periode van twee kalenderjaren heeft gevolgd in het secundair onderwijs of daarbuiten en als de leerling binnen die periode vier examens, met inbegrip van herexamens, over het voormelde opleidingsonderdeel heeft afgelegd.

5.7. Randbemerkingen toelating tot de studierichting defensie en veiligheid

- vereiste medische geschiktheid voor de uitoefening van het beroep rekening houdend met de specificiteit van de beroepssectoren in kwestie. Die geschiktheidsverklaring is eenmalig en geldt voor de duur van het structuuronderdeel, tenzij er een aanleiding is om de geschiktheid te herevalueren. Een ongeschiktheidsverklaring in de loop van het schooljaar impliceert de beslissing van de betrokken personen om de leerling uiterlijk op het einde van dat schooljaar het structuuronderdeel te laten stopzetten;
- een identiteitsdocument hebben voorgelegd waaruit blijkt dat de leerling onderdaan is van een lidstaat van de Europese Economische Ruimte of Zwitserland en zijn hoofdverblijfplaats heeft in een van de desbetreffende lidstaten of Zwitserland. Die lidstaten zijn: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, IJsland, Kroatië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slovakije, Spanje, Tsjechië, Zweden;
- voor het opleidingsonderdeel tot het behalen van het algemeen bekwaamheidsattest bewakingsagent beschreven in artikel 14 van hoger vermeld koninklijk besluit van 23 mei 2018,

gelden specifieke voorwaarden. Deze voorwaarden zoals bepaald in artikel 49, 50 en 51 van dat koninklijk besluit zijn:

- dat de periode tussen de allereerste les van bedoeld opleidingsonderdeel die een reguliere school of private opleidingsinstelling organiseert, tot het behalen van het algemeen bekwaamheidsattest bewakingsagent en het laatste (her)examen van dat opleidingsonderdeel beperkt is tot twee kalenderjaren;
 - dat binnen die periode van twee kalenderjaren een leerling maximaal vier keer examens inclusief herexamens kan afleggen over bedoeld opleidingsonderdeel;
 - dat eventuele herexamens uiterlijk drie maanden na het afleggen van het laatste examen van een vorige examenzitting van het opleidingsonderdeel in kwestie worden georganiseerd;
 - dat examens en herexamens van bedoeld opleidingsonderdeel in dezelfde school worden afgelegd.
- Een leerling kan het opleidingsonderdeel om het algemene bekwaamheidsattest bewakingsagent te behalen, niet meervolgen als hij dat opleidingsonderdeel al eerder gedurende een al dan niet onderbroken periode van twee kalenderjaren heeft gevolgd in het secundair onderwijs of daarbuiten en als hij binnen die periode vier examens, met inbegrip van herexamens, over het opleidingsonderdeel in kwestie heeft afgelegd.

5.8. Randbemerkingen toelating studierichting binnenvaarttechnieken, binnenvaart en beperkte kustvaart (al dan niet dual)

- medisch geschikt zijn bevonden voor de uitoefening van het beroep. Die geschiktheidsverklaring is eenmalig en geldt voor de duur van het structuuronderdeel;
- attest basisopleiding veiligheid, te behalen vooraleer men de reglementair voorziene werkplekcomponent of stage aanvangt.

5.9. Randbemerkingen toelating studierichtingen Maritieme technieken dek en Maritieme technieken motoren, Zeevaart, Zeevisserij (al dan niet dual)

- medisch geschikt zijn bevonden voor de uitoefening van het beroep. Die geschiktheidsverklaring is eenmalig en geldt voor de duur van het structuuronderdeel. Voor Zeevisserij is dit een jaarlijkse geschiktheidsverklaring voor minderjarige leerlingen en een tweejaarlijkse geschiktheidsverklaring voor meerderjarige leerlingen;
- Basic Safety (sectie A-VI/1 van de STCW-code), te behalen vooraleer men de reglementair voorziene werkplekcomponent of stage aanvangt.
- Specifiek voor Zeevisserij: voorkoming van arbeidsongevallen aan boord van een vissersvaartuig, te behalen vooraleer men de reglementair voorziene werkplekcomponent of stage aanvangt.

6. Duaal leren

6.1. Moment van instap in een duaal structuuronderdeel m.i.v. 1/09/24

Vanaf de geleidelijke uitrol van de modernisering wordt de periode waarin men van rechtswege kan instappen in duaal leren afgestemd op die van het voltijds onderwijs. Dit ziet er concreet als volgt uit vanaf **1 september 2024**:

1e en 2e Jrjr 2e graad SO

- **tot 15/01**

1e Jrjr 3e graad SO

- **t.e.m. 15/10**: van rechtswege
- **16/10 t.e.m. 15/01**: van rechtswege binnen hetzelfde studiedomein of binnen studiedomeinoverschrijdende structuuronderdelen
- **alle andere gevallen**: alleen wegens een ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige reden mits gunstige beslissing van de klassenraad, na advies van de klassenraad van het structuuronderdeel waaruit de leerling overstapt

2e Jrjr 3e graad SO

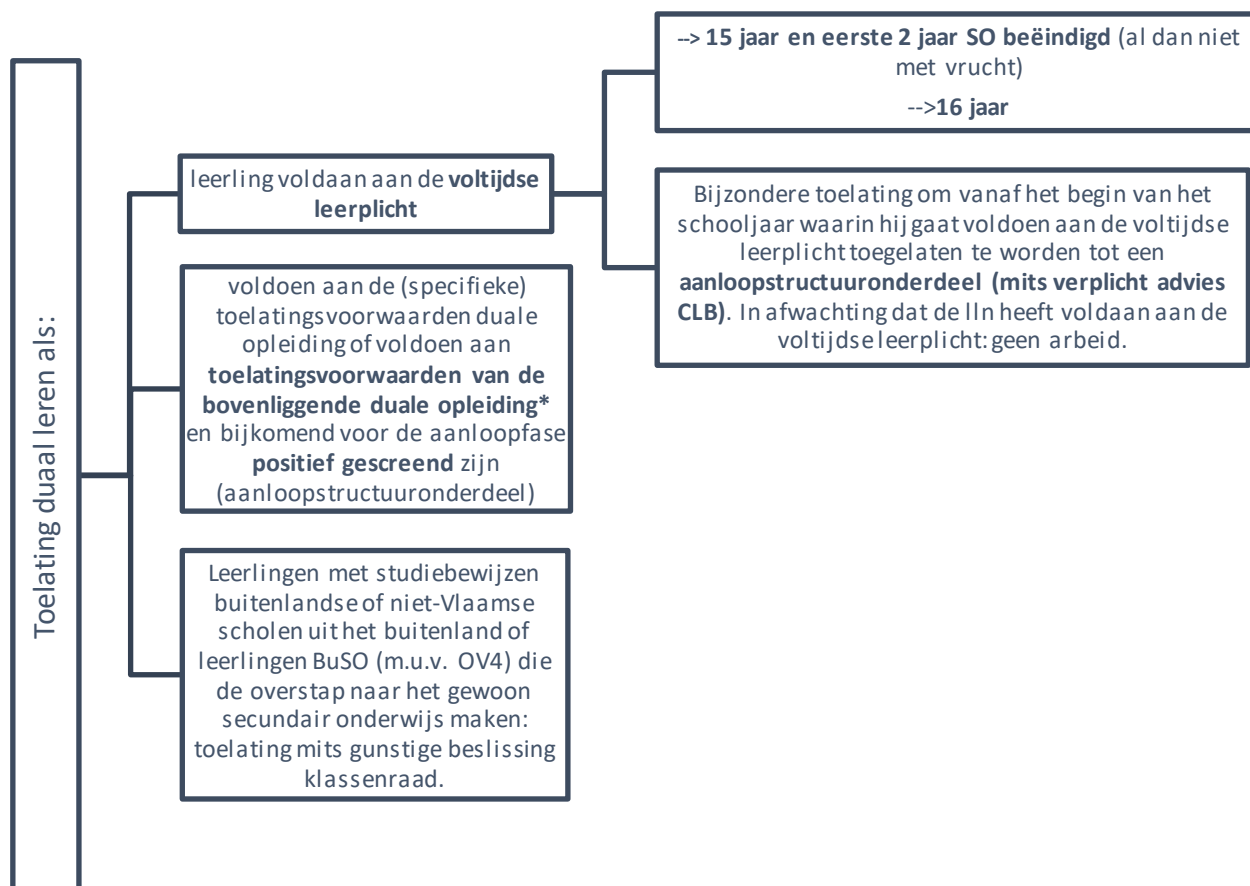
- **geen datum van toepassing**. Alleen wegens een ernstige medische, psychische, sociale of onderwijskundige reden mits gunstige beslissing van de klassenraad, na advies van de klassenraad van het structuuronderdeel waaruit de leerling overstapt

7e leerjaar

- **van rechtswege t.e.m. eerste lesdag november**. Na de eerste lesdag van november via TKR.

6.2. Toelatingsvoorwaarden

***Vanaf 1/9/24** moet er voor leerlingen in het **1ste leerjaar 2de graad arbeidsmarktfinaliteit** - die uiterlijk op 31 december van het schooljaar 15 worden en niet slaagden in de eerste graad -, een gunstige beslissing zijn van de toelatingsklassenraad. Er moet dus **steeds een TKR zijn voor 15-jarige leerlingen die de eerste twee leerjaren van het voltijds secundair onderwijs niet (of niet met vrucht) hebben beëindigd.**

6.3. Toelatingsvoorwaarden per leerjaar duaal leren gewoon SO en OV4

Zelfde specifieke toelatingsvoorwaarden als in niet-duaal voltijds SO (zie punt 4 in dit draaiboek), mits 3 belangrijke punten qua interpretatie:

- **Ten eerste**, voor de toelating tot en overstap van en naar niet-duale opleidingen uit een bepaald studiedomein, beschouwen we de duale opleidingen uit dat studiedomein, als een andere studierichting.
- **Ten tweede** werkt men in het deeltijds beroepssecundair onderwijs niet met studiedomeinen. Als in de toelatingsvoorwaarden van omzendbrief SO 64 wordt verwezen naar studiedomein, kunnen de cdo dit als volgt interpreteren: opleidingen die verwant zijn met het studiedomein van de duale opleiding.
- **Ten derde**, is er voor cdo een belangrijke wijziging vanaf het schooljaar 2022-2023: vanaf 1 september 2022, kunnen leerlingen die de overstap maken van leren en werken naar duaal leren, door de klassenraad ook toegelaten worden tot het tweede leerjaar van een graad. In de derde graad is dit uiteraard enkel mogelijk als de leerling al voldoet aan de voorwaarden om te starten in de derde graad. Hiermee wordt aan klassenraden de bevoegdheid gegeven om voor leerlingen die de overstap maken van leren en werken naar duaal leren in te schatten of deze leerling best start in het eerste of tweede leerjaar van een graad.

Het is mogelijk dat er **bijkomende toelatingsvoorwaarden** zijn per studierichting, aanvullend op de bovenstaande voorwaarden. Deze staan telkens opgenomen in het **standaardtraject (7de leerjaren) of curriculumdossier (2de en 3de graad) van de opleiding** (voor meer info kan je via [dit zoekinstrument](#) voor elke opleiding het standaardtraject opzoeken; voor meer info per curriculumdossier [zie deze pagina](#)).

6.4. Uitzonderingen toelatings- en overgangsvoorwaarden duaal leren

Uitzondering 1: binnen 2e graad voltijds SO of OV4 onderliggende beroeps- of deelkwalificatie behaald

- **overstap naar 3e graad mogelijk** zonder algemene (en sociale) vorming behaald te hebben
- **enkel in een opleiding van de derde graad die inhoudelijk aansluit bij de opleiding op niveau van de tweede graad.** In [dit document](#) is opgenomen welke beroeps- of deelkwalificaties uit de tweede graad deze flexibele instap toelaten in duale structuuronderdelen in de derde graad.
- Door deze mogelijkheid, kan een **traject op maat van de leerling** worden uitgezet. Tijdens dit traject op maat dient er eerst gefocust te worden op de ontbrekende algemene vorming van de tweede graad zodat de leerling deze competenties tijdig behaalt. Wanneer wordt gekozen voor het systeem van leerjaarevaluatie (zie [12. Evaluatie, klassenraad en studiebekrachtiging](#)) in de derde graad, dan dient deze leerling te voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van het tweede jaar van de derde graad, alvorens te kunnen doorstromen naar dat leerjaar. Indien de leerling niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor het tweede leerjaar in het systeem van leerjaarevaluatie, kan deze enkel tot het tweede leerjaar toegelaten via het systeem van overgaan met tekorten (zie [omzendbrief SO 64](#) voor meer info hieromtrent). Als een leerling die via de flexibele instap wordt toegelaten tot de derde graad, de competenties van de tweede graad behaalt, wordt het getuigschrift hiervan op het einde van het traject uitgereikt (en dus niet noodzakelijk op het moment van behalen ervan). De leerling kan na het behalen van de competenties van de tweede graad, verder werken aan het behalen van de competenties van de derde graad om hiervan op het einde van het traject eventueel ook een studiebewijs te behalen.

Uitzondering 2: geen TKR bij overgang aanloopstructuuronderdeel naar duaal structuuronderdeel die in hetzelfde standaardtraject of curriculum dossier zijn opgenomen

- Vanaf de uitrol van de modernisering in de 3^e graad worden daar opleidingen aangeboden met identiek dezelfde benaming als de duale opleidingen in de derde graad (met uitzondering van de toevoeging "dual"). Als een leerling overstapt van de duale naar de niet-duale leerweg (of vice versa) in een opleiding met identiek dezelfde benaming (met uitzondering van de toevoeging "dual"), is er ook geen toelatingsklassenraad nodig.

Uitzondering 3: zij-instromers

- Voor zij-instromers (voor omschrijving van deze doelgroep zie [6.1. Niet-bindend advies](#)) geldt dat zij een **gunstige beslissing** moeten hebben van de **klassenraad**.

